

Foto: Luka Draksler

PREGLED PROGRAMOV DRUŽINSKE PISMENOSTI V SLOVENIJI

Kranj, maj 2017

PREGLED PROGRAMOV DRUŽINSKE PISMENOSTI V SLOVENIJI

POROČILO je del projekta Family Literacy Works!

»Otrok, ki bere, postane odrasel, ki misli«.

(Milena M. Blažič)

Kranj, maj 2017
Pripravila DS v MKK

KAZALO

1	DRUŽINSKA PISMENOST	4
2	METODA DELA	5
3	REZULTATI ANKETE	6
3.1	Profil organizacije	6
3.2	Vključeni partnerji	8
3.3	Trajanje programa	8
3.4	Financiranje	8
3.5	Namen in cilji izvajanja programa, ciljne skupine	9
3.5.1	NAMEN izvajanih programov v knjižnicah	9
3.5.2	NAMEN izvajanih programov v šolah	10
3.5.3	NAMEN izvajanih programov v ostalih javnih organizacijah	10
3.5.4	NAMEN izvajanih programov v nevladnih organizacijah	11
3.5.5	CILJI izvajanih programov v knjižnicah	11
3.5.6	CILJI izvajanih programov v šolah	12
3.5.7	CILJI izvajanih programov v ostalih javnih organizacijah	12
3.5.8	CILJI izvajanih programov nevladnih organizacij	13
3.6	Vrste aktivnosti	13
3.6.1	Aktivnosti v knjižnicah	14
3.6.2	Aktivnosti v šolah	15
3.6.3	Aktivnosti v ostalih javnih organizacijah	15
3.6.4	Aktivnosti v nevladnih organizacijah	16
3.7	Moderatorji oz. multiplikatorji	17
3.7.1	Moderatorji / multiplikatorji v knjižnicah	17
3.7.2	Moderatorji / multiplikatorji v šolah	18
3.7.3	Moderatorji / multiplikatorji v ostalih javnih organizacijah	19
3.7.4	Moderatorji / multiplikatorji v nevladnih organizacijah	20
3.8	Kvalitativni in kvantitativni rezultati	21
4	UGOTOVITVE IN POVZETEK	23

1 DRUŽINSKA PISMENOST

Na področju družinske pismenosti je v zadnjem desetletju »vzniknilo« ogromno število programov, nacionalnih projektov, člankov, diplomskih in magistrskih nalog, ki pojem družinske pismenosti obravnavajo iz različnih zornih kotov in v najrazličnejših oblikah. Vsi pa imajo isti skupni imenovalec, ki ga lahko razberemo že v samem poimenovanju: družinska pismenost opredeljuje dejavnosti in prizadevanja znotraj družine (interakcija starša in otroka), ki v najširšem pomenu otrokom in staršem omogočajo razvijanje in pridobivanje znanj, spretnosti in sposobnosti za uspešno in ustvarjalno osebno rast ter odgovorno in kritično sodelovanje v poklicnem in družbenem življenju (del Nacionalne strategije za razvoj pismenosti, 2007).

Oprelitev pismenosti se je razvijala v več fazah in ima zato več kot le eno samo definicijo. V prvi fazi je bila pismenost razumljena kot sposobnost branja (v obdobju pred letom 1990). Z razvojem informacijskih znanj in spretnosti se je razvila pismenost, opredeljena kot spretnost branja in pisanja. V zadnjem obdobju so k temu priključili še računanje. Vse te definicije, ki poudarjajo uporabo spretnosti branja, pisanja, računanja in delovanja v družbi ter osebni razvoj posameznika, so definicije, ki dejansko opredeljujejo **funkcionalno pismenost**, kar nakazuje na zmožnosti posameznika, da boljše deluje in komunicira v okolju kjer živi.

Družinska pismenost pa ne opredeljuje samo posameznika, ampak vse družinske člane. Termin *družinska pismenost* se najpogosteje uporablja pri opisovanju različnih dejavnosti znotraj družine, ki so med seboj povezane v najširšem pomenu. Livija Knaflič pismenost opredeli kot skupek spretnosti, ki omogočajo iskanje, izbiro in rabo informacij za potrebe vlog, ki jih posameznik opravlja v vsakdanjem življenju.

V projektu, *Family literacy works!*, je pismenost opredeljena tudi kot eden ključnih dejavnikov pri merjenju ekonomske konkurenčnosti posamezne države. Pri tem so poudarjene prednosti »dobro« pismenih ljudi: večje razumevanje okolja, procesov, idej in sprememb, boljša predstava o svetu, boljša in hitrejša presoja, zavedanje pomena zdravega načina življenja. Boljša pismenost ljudi vpliva tudi na njihove osebne prihodke, standard in aktivno vključevanje v delovanje civilne družbe. Vsi ti dejavniki vplivajo na ekonomski in socialni status posameznika v družbi, pri čemer se lahko navežemo tudi na program mednarodne primerjave dosežkov učenk in učencev PISA, ki je dolgoročen program ugotavljanja znanja in spretnosti učenk in učencev v državah članicah Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) in državah partnerkah.

Njen namen je zagotavljati mednarodno primerljive kazalnike o izobraževalnih sistemih za potrebe oblikovanja t.i. na podatkih temelječih politik. V Sloveniji so v raziskavo praviloma vključeni dijakinje in dijaki 1. letnikov srednjih šol in gimnazij. Skupaj s šolami raziskavo PISA izvaja Pedagoški inštitut.

Največ pozornosti smo namenili **»bralni pismenosti«**, ki je v raziskavi opredeljena kot razumevanje, uporaba, razmišljanje o napisanem besedilu ter zavzetost ob branju tega, kar bralcu omogoča doseganje postavljenih ciljev, razvijanje lastnega znanja in potencialov ter sodelovanja v družbi. Bralna pismenost je bila od leta 2000, ko se je raziskava izvedla prvič, do leta 2015 kot poudarjeno področje raziskave obravnavana

dvakrat (leta 2000 in leta 2009). Bralna pismenost bo spet v ospredju raziskave leta 2018.

Raziskava družinske pismenosti v projektu »*Family literacy works!*« bo pokazala močno interakcijo znotraj dejavnosti na področjih bralne in družinske pismenosti. Zato je naš namen, da koncept družinske pismenosti približamo javnosti, javnim institucijam na lokalni, regionalni kot tudi državni ravni, ki bodo dejavnosti znotraj družinske pismenosti (ena izmed je tudi bralna pismenost) prepoznali kot koristno za razvoj družbe kot celote.

2 METODA DELA

V okviru projekta *Family literacy works!* smo se raziskave družinske pismenosti lotili z več orodji. Sprva smo informacije iskali na spletu (preko člankov tujih in domačih avtorjev, primerov dobrih praks, www.eli-net.eu), v raziskovalnih nalogah (diplomske, magistrske naloge z empiričnimi primeri), domači in tuji literaturi na temo pismenosti na splošno kot tudi različne vrste drugih pismenosti (bralna, funkcionalna, informacijska).

V naslednjem koraku prve faze projekta smo, po predlogi partnerjev iz knjižnice Biblioteca Județeană Octavian Goga Cluj (BJOG) iz Romunije, pripravili vprašalnik in spremno besedilo k vprašalniku, ki je anketirance nagovorilo k izpolnjevanju. V spremnem besedilu smo na kratko predstavili namen in cilje projekta. Vprašalnik je bil sestavljen iz dveh delov in je obsegal 24 vprašanj. Prvi del vprašalnika se je nanašal na splošne podatke o programu družinske pismenosti (spraševali smo po naslovu/imenu programa, partnerstvu, območju izvajanja, trajanju programa ter o finančnih vložkih). Drugi del vprašalnika se je nanašal na vsebino posameznega programa (vprašanja so vsebovala informacije o ciljih, ciljnih skupinah, aktivnostih in lokacijah programov, o sredstvih in opreми za izvajanje programov). Najpomembnejša vprašanja so se nanašala na izvajalce posameznih programov in sicer na multiplikatorje in moderatorje programov (kdo so izvajalci programov, kakšna je njihova izobrazba, kakšna so njihova specifična znanja in sposobnosti / veščine). Vprašalnik se zaključuje z vprašanji o kvantitativnih in kvalitativnih rezultatih posameznih programov. Kasneje smo pripravili krajšo verzijo vprašalnika za splošne knjižnice, katere smo naknadno vključili v našo raziskavo. Izmed 59-ih splošnih knjižnic v Sloveniji se je odzvalo 8 knjižnic.

Ker smo v raziskavo želeli vključiti čim več različnih programov, smo vprašalnike razposlali različnim organizacijam. Sledila je faza iskanja potencialnih ciljnih skupin za pridobivanje informacij o različnih programih in izvedbah družinske pismenosti. V raziskavo smo vključili tako javne zavode (šole, vrtce, knjižnice), javne institucije (Ministrstva, Fakultete), kot tudi nevladne organizacije.

Vse podatke in informacije smo pridobili na podlagi pisnih odgovorov v vprašalniku. Dodatna pojasnila niso bila potrebna, ker so anketiranci zelo skrbno in temeljito odgovarjali na vprašanja.

3 REZULTATI ANKETE

3.1 Profil organizacije

V raziskavo smo zajeli različne tipe organizacij, da bi dobili čim širšo sliko stanja programov družinske pismenosti v Sloveniji. Anketni vprašalnik je bil poslan 59 splošnim knjižnicam, 2 Pedagoškima fakultetama; v Ljubljani in Mariboru, 16 javnim zavodom; od tega 3 šolam, 5 vrtcem, Ministrstvu za kulturo ter Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport in še 5 drugim javnim institucijam z izobraževalno dejavnostjo (Andragoški center Slovenije, Kinodvor, MOL, Škrlovc in Ljudska univerza Kranj). Anketni vprašalnik smo poslali tudi na 9 naslovov nevladnih organizacij. Skupno število ciljnih organizacij je bilo 85, med njimi so štiri organizacije od katerih smo prejeli po dva primera programov družinske pismenosti. Prejeli smo 23 izpolnjenih vprašalnikov, kar je več kot 25 % vseh poslanih anketnih vprašalnikov. Organizacije se po velikosti in tipu med seboj precej razlikujejo, imajo pa nekaj skupnih točk in sicer področje vzgoje in izobraževanja otrok in odraslih, področje opismenjevanja, pedagoška in andragoška znanja, znanja in veščine specialnih in socialnih pedagogov ter biblio-pedagoška znanja.

Tabela 1: Programi družinske pismenosti v Sloveniji, vključeni v raziskavo

	Nosilec programa	Ime programa
KNJIŽNICE		
1.	Ljudska knjižnica Metlika	Romi, povabljeni v knjižnico
2.	Knjižnica Domžale	Pravljični palček
3.	Knjižnica A. T. L. Radovljica	Pravljični kovčki
4.	Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik	Kamniške pravljичne poti (KPP)
5.	Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik	Veronikin zaklad (pred)bralna značka
6.	Občinska knjižnica Jesenice	Berem z Brihto
7.	Knjižnica Brežice	Kristjanov knjižni nahrbtnik/Bralna mavrica
8.	Mestna knjižnica Ljubljana	Ciciuhec
9.	Knjižnica A. T. L. Radovljica in Center za socialno delo Radovljica	Kdo je napravil Vidku srajčico
10.	Mestna knjižnica Kranj	Družinsko branje
ŠOLE (vzgojno – izobraževalni zavodi)		
11.	OŠ Stražišče	Eko šola
12.	Osnovna šola Štore	Noč branja
13.	Osnovna šola Štore	Bralna pismenost
14.	Gimnazija Bežigrad, Bralno društvo Slovenije	Medgeneracijsko branje
OSTALE JAVNE ORGANIZACIJE		
15.	Andragoški center Slovenije (ACS)	Branje za znanje in branje za zabavo (BZZ)
16.	Andragoški center Slovenije (ACS)	Beremo in pišemo skupaj (BIPS)
17.	Mestna občina Ljubljana	Ljubljana bere
18.	Javni mestni zavod-Kinodvor	Kinobalon
19.	Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta	V objemu besed
20.	Filozofska fakulteta v Ljubljani	Razvijanje zgodnje in akademske pismenosti v družini, vrtcu in šoli

NEVLADNE ORGANIZACIJE:		
21.	Center Korak	Družinska pismenost
22.	Društvo bralna značka (ZPMS)	Predšolska bralna značka
23.	Združenje Naravni začetki	Junina hiša Kranj in Bralnica izobraževalnica

Iz prispelih anketnih vprašalnikov je razvidno, da se s področjem družinske pismenosti v Sloveniji ukvarja zelo veliko organizacij.

Različni programi in projekti so v največji meri namenjeni spodbujanju bralne pismenosti otrok. Teh, ki jim spodbujanje branja ni prioritetni cilj, ni veliko in so po dejavnostih zelo različni. To so:

- Kamniške pravljичne poti (namenjen promociji in spoznavanju lokalnega okolja, gibanju v naravnem okolju, igri, spoznavanju naravne in kulturne dediščine kraja)
– izvajata knjižnica & zunanji izvajalec
- Romi, povabljeni v knjižnico (integracija, socializacija marginalnih skupin v družbo) – izvajata knjižnica & lokalni partner
- Kdo je napravil Vidku srajčico (namenjen vključevanju rejniških skupin v lokalno okolje in sprejemanju rejencev, cilji so ponuditi družinam pomoč pri izobraževanju in pri izposoji strokovne literature ter spodbujanju otrok k branju in uporabi knjižnice) – izvajata knjižnica & Center za socialno delo Radovljica
- Kinobalon je projekt javnega zavoda Kinodvor, ki deluje pod okriljem Mestne občine Ljubljana in se ukvarja z vzgojo filmske umetnosti, predvajanjem kakovostne produkcije in s tem tudi vzgajanjem v kritičnega in »empatičnega« gledalca / gledalko.
- EKO šola je sicer nacionalni projekt, kamor se lahko prostovoljno vključijo vse slovenske šole. Mi smo pridobili podatke iz OŠ Stražišče, ki deluje na območju Mestne občine Kranj.

Vzroke za porast programov predvsem na nacionalni ravni na temo bralne pismenosti lahko iščemo v objavi rezultatov raziskave PISA.¹

¹Raziskava je bila v mednarodnem prostoru prvič izvedena leta 2000 in od takrat države na tri leta ugotavljajo ravni bralne, matematične in naravoslovne pismenosti učenk in učencev v starosti 15 let. Slovenija je v program vstopila leta 2006. V vsakem ciklu raziskave je enemu področju namenjen večji obseg nalog in vprašanj; v raziskavi PISA 2015 je to bila naravoslovna pismenost (Vir: <http://www.pei.si/Sifranti/NewsPublic.aspx?id=135>).

Bralna pismenost se je v raziskavah PISA 2009 in PISA 2012 pokazala kot šibkejše področje znanja in spretnosti slovenskih učenk in učencev, saj so bili njihovi dosežki pod povprečjem OECD. Zbiranje podatkov leta 2015 je pokazalo, da so se ti dosežki zelo izboljšali. Leta 2015 je povprečni dosežek slovenskih učenk in učencev pri bralni pismenosti 505 točk, kar je za 24 točk višji dosežek kot leta 2012 (ko je bil 481 točk)².

Raziskava torej dokazuje, da so številni programi spodbujanja bralne pismenosti in zavedanja o njeni pomembnosti uspešni.

3.2 Vključeni partnerji

Vključeni partnerji so bili praviloma s tistih področji, ki so izbranemu programu dodali specifična znanja ali so razširili krog potencialnih uporabnikov (npr. Center za socialno delo). V različne programe je kot partner vključeno tudi Društvo Bralna značka, ki v Sloveniji že od leta 1960 spodbuja in razvija programe bralne pismenosti. Trenutno sodelujejo s Pedagoško fakulteto v Mariboru v nacionalnem projektu z naslovom »V objemu besed«.

Pri tem lahko opazimo, da se še posebej knjižnice rade povezujejo z drugimi partnerji in med svoje, že uveljavljene dejavnosti, vključujejo nove programe, ki so največkrat odraz potreb in želja lokalnega okolja.

3.3 Trajanje programa

Od 23 programov so 3 že zaključeni, 3 so v teku in se bodo v bližnji prihodnosti zaključili, 17 programov pa je postalo del rednih dejavnosti in kontinuirano potekajo od enega leta pa tudi do 19 let in so že del stalne prakse.

Največ programov datira med leti 2008 – 2011, ko je Slovenija v mednarodni raziskavi PISA med državami članicami OECD dosegala podpovprečne rezultate. Odgovor na to so bili številni programi in projekti, pri katerih smo se v Sloveniji sistematično začeli ukvarjati z dvigom bralne pismenosti in hkrati spodbujali tudi družinsko pismenost.

3.4 Financiranje

Večina programov je financiranih iz javnih sredstev. Pri teh je več kot 75 % vseh sredstev namenjenih pokrivanju stroškov dela. Ostalo predstavljajo različne oblike materialnih in programskih stroškov. Najvišje so ovrednoteni nacionalni programi, ki praviloma zajemajo regije ali celotno državo. Praviloma je v projekt vključenih tudi večje število udeležencev.

²Vir: Program mednarodne primerjave dosežkov učenk in učencev. PISA 2015. Nacionalno poročilo o raziskavi. Krajša različica, Pedagoški inštitut, Ljubljana 2016

5 organizacij nam ni posredovalo višine in virov financiranja programov, iz konteksta predvidevamo, da so jih financirali z lastnimi sredstvi.

Večina programov je lokalno ali nacionalno financiranih, nobeden ni pridobil mednarodnih sredstev iz EU ali drugih virov.

Programe so financirali :

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- Evropski socialni sklad
- Arrs - Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS
- Javna agencija za knjigo RS
- Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije
- Mestna občina Kranj
- Mestna občina Ljubljana
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Posamezne knjižnice

3.5 Namen in cilji izvajanja programa, ciljne skupine

Za lažjo in bolj pregledno analizo stanja smo prispelo vprašalnice razdelili v štiri večje skupine in sicer; **knjižnice** (prispelo največ izpolnjenih vprašalnikov, skupaj 8), **šole** oz. vzgojno – izobraževalni zavodi (zanimivo se nam zdi, da se od 6 vprašalnikov, poslanih vrtcem, ni odzval niti eden, za razliko od 3 šol, ki so se vse odzvale z svojimi prispevki), **ostale javne organizacije**, kamor smo, poleg obeh Pedagoških fakultet, uvrstili tudi javne zavode, ki niso neposredno vezani na vzgojo in izobraževanje (le-teh je bilo 5) ter **nevladne organizacije** (izmed 9 poslanih anket, smo prejeli 3).

ACS: Branje za znanje ...; Pisave nas obkrožajo

3.5.1 NAMEN izvajanih programov v knjižnicah

Knjižnice so se svojih programov spodbujanja družinske pismenosti lotile predvsem z namenom spodbujanja, promocije, povečanja in razvoja bralne kulture, navad in pismenosti otrok in staršev. Knjižnice si prizadevajo povečati obisk družin v svojih

ustanovah saj to pripomore k pozitivnim bralnim zgledom ter spodbuja ustvarjalnost in kreativnost otrok.

Največji poudarek pa knjižnice dajejo branju, bralni pismenosti in bralni kulturi.

Knjižnica Jesenice: Berem z Brihto; zaključna prireditev

Od tega odstopata dva programa knjižnic in sicer: Kamniške pravljичne poti, ki ga vodi Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik ter program Kdo je napravil Vidku srajčico. V ospredju prvega programa je spoznavanje lokalnega okolja ter gibanje na svežem zraku in igra, branje oz. druženje ob knjigi je le posredna aktivnost. V drugem primeru Knjižnice Antona T. Linhartaradovljica, pa je glavni namen programa vključevanje rejniških družin v lokalno okolje ter njihovo izobraževanje najsi bo to v knjižnici ali doma.

3.5.2 NAMEN izvajanih programov v šolah

Šole se razvijanja družinske pismenosti lotevajo širše in k programom vključujejo, poleg bralnih navad in razvijanja notranje motivacije za branje, tudi druga področja vzgoje in izobraževanja. Na Gimnaziji Bežigrad se preko programa medgeneracijsko povezujejo in s tem izmenjujejo izkušnje in različne poglede. OŠ Stražišče razvija in spodbuja pri učencih medsebojen pozitiven odnos ter zdrav način življenja.

3.5.3 NAMEN izvajanih programov v ostalih javnih organizacijah

Ta skupina ima dva izrazita pola in sicer: na eni strani fakulteti in Andragoški center Slovenije, ki svoje programe izvajajo z izrazito znanstvenim pristopom in močno ter obširno empirično raziskavo, po drugi strani pa so to javni zavodi, ki se programov lotevajo na lokalni ravni. Njihov cilj je izboljšati kvaliteto življenja lokalnemu prebivalstvu, medtem ko se nacionalne institucije ukvarjajo s projekti na ravni celotne države Slovenije.

Praviloma so v te programe vključeni tudi visoko izobraženi in kompetentni izvajalci oz. raziskovalci. Teme, katerih se programi dotikajo, so ozko oz. ciljno usmerjene (npr. porajajoča se pismenost v vrtcih, razvijanje strategij branja v 4. r. OŠ, razvijanje programov pismenosti na vzorcu populacije v 8. r.). Predvidevamo, da so vsi programi povezani z dvigom uspešnosti rezultatov pri raziskavi PISA. Naša raziskava je tudi pokazala, da se programi večkrat namenjeni socialno in ekonomsko šibkejšim družinam.

V sklop drugih javnih organizacij sodita tudi dva povsem različna javna zavoda. Mestna občina Ljubljana s programom Ljubljana bere spodbuja in promovira bralno kulturo ter družinsko branje. Z močnim finančnim vložkom vsako leto otrokom oz. družinam podarja knjige priznanih sodobnih avtorjev in jih na ta način tudi promovira.

Kinodvor je javni zavod, ki deluje pod okriljem Mestne občine Ljubljana. Izvaja predvajanje kakovostne filmske produkcije, razvijanje kritičnega občinstva ter filmsko vzgojo. Njegov program je tudi vključen v redni program kulturne vzgoje po nekaterih šolah po Sloveniji.

3.5.4 NAMEN izvajanih programov v nevladnih organizacijah

Nevladne organizacije so največkrat partnerji institucij in se osredotočajo predvsem na izvajanje programov v praksi (ozaveščajo mlade starše o pomenu branja, predstavljajo in izobražujejo starše o tem kaj je dobra, kvalitetna slikanica, ponujajo izkušnjo družinskega branja). Kljub temu se te organizacije svojih programov in projektov lotevajo skrajno premišljeno in v čim večji meri tudi podprto s strokovnimi in znanstvenimi vsebinami. Njihov namen izvajanja programov se v bistvu ne razlikuje od drugih (razvoj in dvig bralne pismenosti otrok in staršev, posledično vsega prebivalstva), smo pa v njihovih programih zasledili specifične, ki so povezane z njihovo osnovno dejavnostjo (npr. Center Korak, ki se ukvarja z rehabilitacijo oseb s poškodbami glave v programih razvija in ohranja njihovo najvišjo stopnjo samostojnosti in odgovornosti za samostojno življenje rehabilitirancev).

UGOTOVITVE: NAMENI izvajanja programov družinske pismenosti so se pri naši raziskavi pokazali kot odziv potreb v lokalnih okoljih in tudi odgovorna stanje pismenosti na nacionalni ravni, kar se je odrazilo pri primerjanju rezultatov mednarodnih raziskav drugih primerljivih evropskih držav. Po letu 2000, ko so te primerjave postale dostopne, so se javne institucije in druge organizacije še bolj sistematično in raziskovalno lotile reševanja te problematike. Rezultat so najrazličnejši programi, ki se izvajajo na vseh ravneh družbe kot celote.

Pri **CILJIH** se po navadi vprašamo, «Kaj želimo s programom doseči?» in so izhodiščna točka procesa merjenja vplivov na ciljno skupino oz. okolje ali območje izvajanja programa.

3.5.5 CILJI izvajanih programov v knjižnicah

V vseh knjižnicah je zaznati zelo podobne cilje pri izvajanju njihovih programov in sicer:

- Povečati članstvo v knjižnicah
- Povečati izposojajo gradiva
- Povečati obisk vseh družinskih članov
- Povečati aktivnost branja med starši in otroki
- Povečati znanje / razumevanje / besedni zaklad

- Spodbujati k samostojni uporabi knjižnic
- Spodbujati otrokov čustveni, socialni in intelektualni razvoj
- Usposobiti izvajalce v vrtcih za izvedbo projekta

Zopet izstopata dve knjižnici, ki smo jih omenili že pri namenih izvajanja. Program Kamniške pravljичne poti si je za cilj, poleg že vseh omenjenih, postavil tudi dodatne cilje: promocijo folklornega izročila lokalnega območja, spoznavanje naravne in kulturne dediščine ter druženje in preživljanje prostega časa v naravi.

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik: Kamniške pravljичne poti

Kdo je napravil Vidku srajčico je drugi program v tem sklopu, ki si je za cilj postavil izboljšanje samopodobe rejnikov, razširitev socialne mreže družine, ki izvaja rejniško dejavnost ter vključevanje članov družine v širše okolje.

3.5.6 CILJI izvajanih programov v šolah

Programi v šolah se navezujejo in nadgrajujejo učne načrte šol in njihovih internih programov. Branje in aktivnosti, povezane z branjem, se še poglobljajo in razvijajo (doživljanje branja kot posebnega dogodka, razvijanje kreativnosti ob branju, branje z razumevanjem, učenje veščin pisanja umetnostnih in neumetnostnih besedil) hkrati pa skrbijo tudi za osveščenost staršev o pomenu branja in bralne pismenosti.

Tu izstopa program EKO šola, ki ima cilje podobne namenom: razvijanje medsebojnih pozitivnih odnosov, pomoč pri odpravi revščine ter vzgoja za zdrav način življenja v zdravem okolju.

3.5.7 CILJI izvajanih programov v ostalih javnih organizacijah

Pri javnih nacionalnih organizacijah lahko ugotavljamo, da so si pri uresničevanju ciljev postavili tudi zelo visoka pričakovanja. Vsi programi so naravnani izobraževalno, udeleženci programa (praviloma odrasli: vzgojiteljice, učitelji, starši) se usposablja in

pridobivajo temeljna znanja in spretnosti za razvoj družinske pismenosti in zgodnjega opismenjevanja ter za nadaljnje izvajanje programa. Mariborska Pedagoška fakulteta je za enega izmed ciljev navedla tudi »usposabljanje kadrov za trajnostno naravnani odnos do bralne pismenosti«.

Od tega odstopata programa Mestne občine Ljubljana in Kinodvora, ki sta svoje cilje prilagodila splošnim javnim potrebam in sicer: povečati bralno / filmsko kulturo, osveščenost bralcev / gledalcev ter promocijo slovenskih književnih ustvarjalcev.

3.5.8 CILJI izvajanih programov nevladnih organizacij

Cilji nevladnih organizacij in društev so v tesni korelaciji z njihovo osnovno dejavnostjo in hkrati, kot smo že ugotovili, podpirajo tudi ostale organizacije in zavode, ki se ukvarjajo z širjenjem in ozaveščanjem družinske pismenosti. Njihova prvenstvena naloga oz. cilj je ozaveščanje o pomenu dobro razvite bralne pismenosti za posameznika in za vse prebivalstvo. S tem dvigujejo pomen družinske pismenosti v družbi. Najpomembnejša ciljna skupina so starši in skrbniki otrok. Izpostavimo lahko društvo Center Korak, katerega cilji so neposredno vezani na njihovo dejavnost in so: izboljšanje grafo-motorike pri pisanju, bogatitev besednega zaklada, razumevanje prebranega besedila ter utrjevanje pisanja z Braillovo pisavo.

UGOTOVITVE: CILJI izvajanih programov so naravnani glede na potrebe lokalnih skupnosti, različnih regionalnih projektov in raziskav. Nacionalne institucije pa so orientirane na pospeševanje razvoja bralne in drugih oblik pismenosti v družbi po vsej državi. Ti programi so delno že vključeni v njihove redne in stalne raziskovalne procese, delno pa so se s svojimi programi vključile in odzvale na potrebe raziskav držav OECD (ena od teh je tudi raziskava PISA).

Raziskava je pokazala, da se organizacije obračajo na tiste **cilje skupine**, ki se jih v večji meri dotika tematika družinske pismenosti. Predvsem so to otroci in njihovi starši ali skrbniki, različne ranljive skupine družbe (Romi, rejniške družine, invalidi) in hkrati tudi strokovna javnost, ki se na tak ali drugačen način ukvarja s problematiko pismenosti v družbi.

V večina programov so se izobraževali medgeneracijsko (tako otroci, kot tudi starši), le v dveh primerih so v programih družinske pismenosti izobraževali samo odrasle.

Ne nazadnje se družinska pismenosti in iz nje izhajajoče druge pismenosti dotikajo celotne družbe.

3.6 Vrste aktivnosti

Vrstne aktivnosti v programih so odvisne od več dejavnikov in sicer prostorskih, kadrovskih in finančnih zmožnosti posamezne organizacije. Pri pregledu prispelih vprašalnikov smo se osredotočili na tri sklope aktivnosti: aktivnosti, povezane z branjem

ali izobraževanjem ter druge aktivnosti, ki jih ne moremo razporediti v ti dve skupini. Glavne skupine izvajanja programov ostajajo enake.

3.6.1 Aktivnosti v knjižnicah

Aktivnosti oz. dejavnosti, ki so **povezane z branjem** so: različne oblike pripovedovanja pravljič (ure pravljič, igralne ure s knjigo, pripoved pravljič s pomočjo lutk ali pripovedovanje lokalnih pravljič), modelirane delavnice branja, poslušanja in razumevanja prebranega (vključujejo tudi nastop pred skupino) ali delavnica glasnega branja, organizirana priprava seznama literature (knjig) za različne tabore.

Knjižnica A. T. Linhartaradovljica: Pravljični kovčki

V knjižnicah se med aktivnostmi najdejo tudi različni **programi izobraževanja** za vse generacije, kot npr. različna predavanja za starše in mentorje, usposabljanje zaposlenih v javnih zavodih za uporabo knjižnice in seznanjanje z lokalno splošno in šolsko knjižnico.

Naša raziskava pa je pokazala, da so knjižnice središča tudi **drugih vrst aktivnosti** kot prostori druženja, zabave in ustvarjanja. Med njimi so: gibalne igre, vodeni izleti v naravno okolje, spoznavanje kulturne dediščine, običajev ali posebnosti kraja, barvanje pobarvank in kreativne delavnice, delavnice ročnih spretnosti in ilustriranje prebranih knjig.

Knjižnica Brežice: Bralna mavrica

3.6.2 Aktivnosti v šolah

V šolah so aktivnosti v večji meri **namenjene branju**, spodbujanju branja, širjenju in poglobljanju znanja ter medsebojnemu spoznavanju tudi drugače mislečih (strpnost, multikulturalnost). Šole v ta namen pripravljajo in organizirajo programe, ki otroke spodbujajo k branju in pogovoru o širši tematiki povezani s prebrano knjigo v povezavi z drugimi dejavnostmi, npr. z izvajanjem iger. Šole učence vabijo tudi na bralne krožke in bralne treninge.

OŠ Štore: Obisk Anje Štefan

Ker je šolam izobraževalna dejavnost primarna, posebnih programov, ko bi izobraževali na področju družinske pismenosti nismo zasledili. Kljub temu predvidevamo, da so različna **izobraževanja za starše in otroke o pomenu branja** že v rednem programu šol. Skoraj vse šole po Sloveniji so vključene tudi v izvajanje Bralne značke, ki je nacionalni projekt spodbujanja branja.

Naš vzorec anketnega vprašalnika sicer ni pokazal na izvajanje **drugih aktivnosti** v okviru šol in izobraževalnih zavodov, vendar lahko predvidevamo, da so šole bogate tudi to vrstnih programov.

3.6.3 Aktivnosti v ostalih javnih organizacijah

Javne organizacije so najbolj usmerjene v **izobraževalne aktivnosti** in druge dejavnosti, povezane z njimi. Večkrat se pridruži tudi sistematična in načrtovana raziskovalna dejavnost s spremljanjem in vrednotenjem posameznih programov npr. učnih ciljev, učenja in učnih dosežkov, projektnega učenja, pripravo pedagoškega gradiva, preizkušanje predpisanih in pred-bralnih zmožnosti otrok v vrtcu in 1. r. OŠ ...

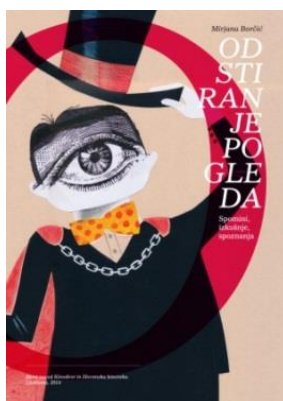
ACS: BIPS; Narava je učiteljica

ACS: BIPS; Skupaj je vsem lažje

Andragoški center Slovenije je že pred leti pripravil program, v katerem so bile v ospredju **bralne aktivnosti**: branje in poslušanje pripovedi, pripovedovanje, glasovno zavedanje, pogovor o prebranem in spoznavanje različnih vrst besedil. Tovrstne aktivnosti se pojavljajo tudi pri drugih programih in projektih.

V ta sklop javnih organizacij smo uvrstili tudi program Kinobalon, pri katerem zasledimo **druge aktivnosti**, kot so: filmska produkcija, filmske delavnice, posredovanje priporočilnega gradiva pedagoškim delavcem in širši javnosti ter uvodni pogovori ob filmu. Kot zanimivost - njihove aktivnosti se izvajajo tudi v knjižnicah.

ODSTIRANJE POGLEDA:
Spomini, izkušnje, spoznanja
(Avtorica: Mirjana Borčič),
Filmska vzgoja v kinu

3.6.4 Aktivnosti v nevladnih organizacijah

Nevladne organizacije svoje aktivnosti prilagajajo in vežejo na svoje osnovne oz. primarne dejavnosti. Ker smo nagovarjali takšne organizacije, ki se med drugim ukvarjajo tudi z družinsko pismenostjo, je med njimi kar nekaj takšnih, ki spodbujajo branje in druge **dejavnosti ob branju** in po njem. Primarna dejavnost Društva Bralna značka Slovenije je ravno spodbujanje branja, vendar v svoj program vključuje tudi **izobraževanje**, osveščanje in organizacijo bralnih delavnic za različne ciljne skupine (vzgojitelji/ce v vrtcih, starši, učitelji, mentorji Bralne značke, otroci).

Junina hiša: Avgustovska bralnica

Druge aktivnosti so lahko del ustaljenih programov (obisk splošne knjižnice, zaključne prireditve) ali kot posebne oblike aktivnosti, ki so prilagojene trenutnim potrebam (obravnave pri fizioterapevtu, delovnemu terapevtu, sodelovanje s socialnimi delavci, specialnimi pedagogi, logopedi)

UGOTOVITVE: V lokalnem in širšem območju po Sloveniji smo iskali programe družinske pismenosti. Naše raziskovanje nas je pripeljalo do ugotovitve, da večina anketiranih organizacij močno povezuje družinsko pismenost z bralno pismenostjo, kar se je pokazalo pri pregledu vseh vrst aktivnosti na reprezentativnem vzorcu. Večina programov vsebuje dejavnosti na področju spodbujanja in razvijanja branja, bralnih veščin in strategij. V večini programov (kar v 15-ih od 23-ih) se dejavnosti oz. posamezne aktivnosti izvajajo v splošnih ali šolskih knjižnicah. Ostali programi potekajo v šolah, vrtcih, varnih hišah, primarnih zavodih, muzejih, drugih kulturnih ustanovah in v naravi.

3.7 Moderatorji oz. multiplikatorji

V anketi smo izvajalce programov poimenovali moderatorji. Pri pregledu novejšje literature kot pri pregledu anketnih vprašalnikov smo naleteli še na en izraz in sicer multiplikator. Izraz moderator si pri tem razlagamo kot nekoga, ki določeno dejavnost izvaja, moderira po že znanem vzorcu. Multiplikator pa je tisti, ki svoje znanje daje naprej (ga množi).

3.7.1 Moderatorji / multiplikatorji v knjižnicah

V knjižnicah so moderatorji knjižničarji. Le-ti po osnovni izobrazbi niso le bibliotekarji, ampak je njihova osnovna izobrazba v veliko primerih tudi z drugih strokovnih področji (pedagogi, vzgojitelji, kulturni sociologi, jezikoslovci, nekateri tudi iz naravoslovnih področji). Knjižnice imajo svoj sistem izobraževanja zaposlenih, predvsem tistih, ki se v knjižnicah zaposlijo iz drugih strokovnih področij, saj morajo opraviti strokovni bibliotekarski izpit, da se lahko redno zaposlijo.

V sistemu poklicnega in permanentnega izobraževanja se imajo zaposleni v knjižnicah možnost izobraževati in usposablјati ter poglobljati svoja znanja na različnih področjih.

Izobraževanja so oblikovana z različnimi vsebinskimi sklopi v obliki delavnic, seminarjev, predavanj in trajajo skozi vse leto.

Knjižnica A.T. Linharta: Kdo je napravil Vidku srajčico

V naši raziskavi se je pokazalo, da so knjižničarji priučeni znanj in spretnosti na področju družinske pismenosti in pedagogike. Ker se v svojih programih veliko povezujejo z vrtci in šolami, so kot moderatorji vključeni tudi vzgojitelji in učitelji. V knjižnicah so v delo na področju družinske pismenosti vključeni tudi prostovoljci. V programih njihovega dodatnega izobraževanja nismo zasledili posebnega programa, kjer bi knjižničarji – multiplikatorji prenašali svoja znanja o družinski pismenosti.

3.7.2 Moderatorji / multiplikatorji v šolah

Osnovna izobrazba učiteljev in profesorjev je že v osnovi pedagoške smeri, so profesorji razrednega in predmetnega pouka. V sistemu dodatnega izobraževanja se lahko izobražujejo in usposabljaajo na različnih področjih, med njimi lahko opravijo izobraževanje iz področja bibliotekarstva s posebnim programom ŠPIK (Študijski program za izpopolnjevanje iz bibliotekarstva) in redna izobraževanja na področju spodbujanja branja in BUS (bralnih učnih strategij).

Učitelji v šolah svoja znanja vključujejo v programe družinske pismenosti in delujejo kot moderatorji, pri programih, kjer pa v dejavnosti vključujejo tudi starše in skrbnike otrok, pa so na nek način tudi multiplikatorji. Njihove naloge so usmerjene k spodbujanju in dodatnemu motiviranju branja učencev, s katerimi podpirajo tudi učne programe šol.

Gimnazija Bežigrad: Medgeneracijsko branje

Gimnazija Bežigrad: Medgeneracijsko branje

3.7.3 Moderatorji / multiplikatorji v ostalih javnih organizacijah

Pri tej skupini organizacij smo pri vprašanju o moderatorjih zasledili največje odstopanje od ostalih. Javne institucije, kot so Pedagoška fakulteta Maribor, Filozofska fakulteta v Ljubljani in Andragoški center Slovenije, imajo svoje programe zasnovane z znanstvenim, raziskovalnim pristopom, pri katerih sodelujejo visoko izobraženi in kompetentni sodelavci. Vsi programi, ki smo jih zajeli v našo raziskavo, vsebujejo aktivnosti, ki jih izvajajo multiplikatorji oz. vsebujejo procese prenosa znanj in veščin od multiplikatorja k ciljnemu uporabniku.

ACS: BZZ; Izdelovanje didaktičnih iger

ACS: BZZ; Obisk splošne knjižnice

Največ podatkov smo pridobili iz programa »V objemu besed«, ki ga izvaja Pedagoška fakulteta v Mariboru. V program so zajeti multiplikatorji (vzgojitelji in vzgojiteljice v vrtcih), ki so opravili 30-urni izobraževalni program, svoje pridobljeno znanje pa posredujejo staršem in otrokom izbranih vrtcev po Sloveniji. Do konca šolskega leta 2016/17 bo izvedenih 10 načrtovanih srečanj. Ker projekt še ni zaključen, še nimamo empiričnih podatkov. Posredne rezultate programa, na podlagi odzivov multiplikatorjev in udeležencev izobraževanja, bodo vključili v svoj redni izobraževalni modul v okviru ponudb za profesionalni razvoj zaposlenih v vzgoji in izobraževanju.

V to skupino organizacij spadata tudi Mestna občina Ljubljana in Javni zavod Kinodvor. Njuna programa vodijo moderatorji, ki svoje programe družinske pismenosti usmerjajo in moderirajo.

3.7.4 Moderatorji / multiplikatorji v nevladnih organizacijah

Nevladne organizacije in društva v svoje programe vključujejo predvsem prostovoljce. Že sam tip organizacije ne omogoča velikih finančnih vložkov, ki so potrebni za financiranje strokovnega kadra, zato se poslužujejo lastnih resursov.

Center Korak: Delovna skupina

Med njimi izstopa Društvo Bralna značka, ki je z dolgoletnim delovanjem privabila k sodelovanju veliko število strokovnih in kompetentnih sodelavcev. Ne nazadnje tudi sodelujejo in so kot enakovredni partner vključeni v tem trenutku največji slovenski projekt družinske pismenosti »V objemu besed«.

Druge nevladne organizacije v programe vključujejo moderatorje.

UGOTOVITVE: Naša prva ugotovitev pri raziskavi je bila razlika v poimenovanju moderatorja in multiplikatorja. Moderator, program družinske pismenosti usmerja, moderira, multiplikator svoja pridobljena znanja posreduje, izobražuje ciljne skupine, npr. družine, učitelje, vzgojitelje. Programi naše raziskave imajo v večini primerov vključene moderatorje z raznovrstnimi znanji in izkušnjami na področju družinske pismenosti. V teh primerih se le-ti niso posebej izobraževali v ta namen.

Ugotavljamo tudi, da so v večini primerov moderatorji zaposleni v organizacijah, v njihovo delo pa so vključeni tudi številni prostovoljci. Le-ti imajo določena predznanja iz svojih strokovnih področji, imajo pa tudi možnosti dodatnega izobraževanja.

Izstopa program »V objemu besed«, ki se je načrtno in sistematično lotil obravnavane tematike. V trajanju projekta se bo izoblikoval tudi posebej pripravljen in skrbno izbran izobraževalni program za multiplikatorje družinske pismenosti. V spodnjem seznamu je vsebina izobraževanja multiplikatorjev:

- red. prof. dr. Dragica Haramija: Uvodna predstavitev projekta
- red. prof. dr. Milena Ivanuš Grmek: Vpliv socialno-kulturnega kapitala družine na razvoj in uspešnost otrok
- doc. dr. Maja Hmelak: Spodbujanje razvoja bralne pismenosti v družini kot ena izmed ravni kakovosti v vrtcih
- izr. prof. dr. Mira Krajnc Ivič: Pogovarjanje je ustvarjanje
- doc. dr. Marija Ropič: Učinek jezikovne in fonološke zmožnosti predšolskih otrok na opismenjevanje
- izr. prof. dr. Alenka Lipovec: Razvijanje naravoslovno matematične kompetence z uporabo otroške literature
- Manca Perko, prof. slov. in univ. dipl. lit. komp.: Predšolska bralna značka kot trajnostna podpora družinskemu branju
- red. prof. dr. Dragica Haramija, doc. dr. Janja Batič: Teorija slikanice
- viš. pred. dr. Marta Licardo: Razvojni mejniki jezikovnih zmožnosti, socialno-emocionalnega področja in opolnomočenje staršev za uporabo literature, iger in drugih didaktičnih sredstev
- izr. prof. dr. Polona Vilar: Branje, zaklad življenja
- Kristina Picco, univ. dipl. lit. komp.: Izbor kakovostnih otroških knjig
- red. prof. dr. Igor Saksida: Razvijanje bralnih strategij pri predšolskem otroku
- pisatelj Slavko Pregl, dipl. ekon.: Pisateljske skrivnosti in čarovnije
- red. prof. dr. Dragica Haramija, izr. prof. dr. Tina Vršnik Perše: Temeljni napotki multiplikatorjem za nadaljnje delo
- mag. Tilka Jamnik: predavanja za starše po vseh izbranih vrtcih

3.8 Kvalitativni in kvantitativni rezultati

Pri analizi rezultatov in evalvacij posameznih programov je bilo pri vseh zaznati pozitivne učinke na udeležence.

Predvsem programi javnih institucij (ACS, Pedagoška in Filozofska fakulteta) so svoje študije zasnovali zelo premišljeno, sistematično in natančno, pri čemer so upoštevali več parametrov in dejavnikov pri samem merjenju in evalvaciji programov. Ker vprašalnik ni zahteval poglobljene analize posameznih programov teh podatkov nimamo, lahko pa predvidevamo, da so bili rezultati le-teh dovolj obsežni in kvalitetni.

V večini anketiranih programov je bil cilj in namen programa razvijanje in spodbujanje bralne pismenosti otrok in odraslih. Najpogostejši rezultati teh programov so:

- Pozitivni učinki pri učenju otrok v šoli
- Sproščeno govorno nastopanje in izražanje
- Starši so si pridobili novo znanje za vzgojo in izobraževanje otrok
- Razvijanje kritičnega mišljenja z argumentiranjem svojih stališč
- Včlanitev in uporaba storitev v lokalni knjižnici
- Podarjene knjige vsem otrokom določene generacije (od leta 2011 naprej)
- Zadovoljstvo staršev pri napotkih glede branja otrok in njihovega angažmaja pri tem

-
- Lastna spoznanja na področju kreativnosti
 - Prijetno doživljanje branja
 - Izboljšanje bralnih tehnik ter veščin, potrebnih za pisanje in nastopanje
 - Zavedanje vzgojiteljev, staršev in strokovne javnosti, da je Bralna značka ključna pri razvoju otrokove bralne pismenosti
 - Bolj pogosto obiskovanje knjižnic, tudi po končanem projektu
 - Samostojna uporaba knjižnice
 - Pridobivanje besednega zaklada
 - Povečanje izposoje določene vrste gradiva (ljudske pravljice, vodniki ...)
 - Mednarodno priznanje sekcije IBBY (projekt Kamniške pravljичne poti)

V ostalih primerih gre za specifičnost posameznih programov in njihovih ciljev. Pozitivni učinki in rezultati teh programov so sledeči:

- Boljša okoljska ozaveščenost otrok, staršev, učiteljev in vzgojiteljev (EKO šola)
- Vključenost in sprejemanje drugačnosti ter socialno in ekonomsko šibkih družin (Kdo je napravil Vidku srajčico)
- Napredek pri govornem in kognitivnem razvoju ter na področju opismenjevanja (Center Korak – za osebe s pridobljeno možgansko poškodbo)
- Razvijanje in ponudba kakovostne filmske produkcije ter filmska vzgoja otrok in odraslih (Kinobalon)

4 UGOTOVITVE IN POVZETEK

Ugotavljamo, da v Sloveniji poteka veliko število programov družinske pismenosti na vseh nivojih, od vrtcev, šol, knjižnic, univerz, občin, do nevladnih organizacij. V večini programov gre za med sektorsko povezovanje na lokalnem ali nacionalnem nivoju.

Iz ankete smo dobili dovolj natančne podatke kdo izvaja moderiranje družinskega branja, ne pa tudi podatkov o usposobljenosti, kompetencah, dodatnih znanjih moderatorjev.

Ugotavljamo tudi, da v Sloveniji poteka projekt, v katerem so partnerji razvili program usposabljanja multiplikatorjev družinskega branja, ki je usmerjen predvsem na sodelovanje z vrtci, usposablja pa se vzgojitelji in starši.

Ugotavljamo, da so se nameni in cilji izvajanja programov družinske pismenosti v naši raziskavi pokazali kot odziv na potrebe v lokalnih okoljih in tudi glede na stanje pismenosti na nacionalni ravni. Nacionalne institucije, pa tudi druge nevladne organizacije so se orientirale na pospešen razvoj bralnih in drugih oblik pismenosti v družbi po vsej državi. Ti programi so delno vključeni v njihove redne in stalne raziskovalne procese, delno pa so se s svojimi programi vključili in odzvali na potrebe raziskav držav OECD (ena od teh je tudi raziskava PISA).

Ugotavljamo tudi, da večina anketiranih organizacij močno povezuje družinsko pismenost z bralno pismenostjo, kar se je pokazalo pri pregledu vseh vrst aktivnosti na reprezentativnem vzorcu.

Pri poimenovanju izvajalcev družinske pismenosti smo naleteli na dve poimenovanji, moderator in multiplikator. Razlikujeta se v tem, da je moderator tisti, ki programe družinske pismenosti usmerja, moderira, multiplikator pa svoja pridobljena znanja posreduje in izobražuje ciljno skupino.

Pričakujemo, da bo naše delo v okviru projekta *Family literacy works!* vplivalo na:

- Nadaljnjo delo javnih zavodov, predvsem knjižnic, ki bodo razvijali nove programe družinske pismenosti v okoljih, kjer delujejo,
- spodbudo ostalih institucij v okolju in širše, ki se tako ali drugače ukvarjajo z družinami ter povezovanje med njimi,
- spodbude lokalni skupnosti, da prepozna vrednost in pomembnost dela na področju družinske pismenosti,
- spodbudo ostalim organizacijam, da se pridružijo izobraževanju multiplikatorjev družinske pismenosti,
- širšo javnost, kateri želimo približati koncept in sam pojem družinske pismenosti, da družinsko pismenost prepozna kot koristno in nepogrešljivo pri razvoju družbe kot celote,
- spodbudo nacionalnih institucij, da družinska pismenost postane eden od ključnih dejavnikov razvoja izobraževalnih procesov vrtcev, šol in drugih kulturno – izobraževalnih ustanov.

ANKETNI VPRAŠALNIK 1

Raziskava programov družinske pismenosti v Sloveniji

1. Naslov programa: _____
2. Država, v kateri se je program izvajal? _____
3. Glavna organizacija, ki je izvajala program? _____
Prosimo, da na kratko opišete profil organizacije (vrsta, velikost, področje delovanja, področja strokovnega znanja)

4. So bili vključeni tudi drugi partnerji?
Če je odgovor da, navedite njihova imena in specifično strokovno znanje, ki so ga prispevali. _____

5. Raven izvajanja programa (obkroži):
a) nacionalni
b) lokalni
6. Območje izvajanja programa / koliko populacije je bilo zajete v program?
a) nacionalni (št. vrtcev/šol/zavodov,) _____
b) lokalni (št. preb. / delež prebivalstva vključenega v program) _____
7. Trajanje programa (v mesecih)? _____
8. Začetek oz. konec programa/projekta? _____
9. V katerih jezikih se je izvajal? _____
10. Kdo je program financiral? _____
11. So bila finančna sredstva zasebna ali javna? (obkrožite pravilni odgovor)
a) zasebna
b) javna
12. Kakšen je bil okvirni znesek izvedbe programa? _____
13. Kateri so bili upravičeni stroški izvedbe programa? _____

14. Kakšen je bil namen izvajanja programa (npr. družbene razmere, potrebe lokalne skupnosti oz. prebivalstva, ...) _____

15. Prosimo za kontaktne informacije o organizaciji in vodji projekta (telefon in / ali elektronski naslov). _____

Opis programa/projekta:

1. Kakšni so bili cilji programa? _____
2. Katere so bile ciljne skupine (osebe, ki imajo neposredno korist od aktivnosti)? _____
3. Katere vrste aktivnosti vsebuje program? _____
4. Kje so potekale aktivnosti? (npr. knjižnice, šole, vrtci, cerkve, zapori, itd.)? _____
5. Katera sredstva (material, oprema) so bila potrebna za izvajanje programa? _____
6. Kdo so bili moderatorji, ki so vodili aktivnosti? (npr. učitelji, knjižničarji, trenerji, prostovoljci, itd.) ?
 - a) Učitelji
 - b) Knjižničarji
 - c) »Specialni« trenerji
 - d) Prostovoljci
 - e) Drugo (navedite): _____
7. Kakšna je njihova izobrazba, usposobljenost in strokovnost (tečaji, pretekle dejavnosti, izkušnje na področju družinske pismenosti)? _____
8. Kakšne so bile njihove izredne naloge? Ali je bilo potrebno prilagoditi izvajanje programa/projekta oz. je prišlo pri izvajanju programa/projekta do kakšnih odstopanj? _____
9. Kakšni so bili kvalitativni in kvantitativni rezultati programa? _____

Prosimo, če nam priložite / pošljete ustrezne fotografije vaših aktivnosti.

ANKETNI VPRAŠALNIK 2

Programi družinske pismenosti v splošnih knjižnicah po Sloveniji

1. Naslov programa: _____
2. Knjižnica, ki je izvajala program? _____
3. So bili vključeni tudi drugi partnerji?
Če je odgovor da, navedite njihova imena in specifično strokovno znanje, ki so ga prispevali. _____
4. Območje izvajanja programa / koliko populacije je bilo zajete v program?
c) nacionalni (št. vrtcev/šol/zavodov,) _____
d) lokalni (št. preb. / delež prebivalstva vključenega v program) _____
5. Začetek oz. konec programa/projekta? _____
6. Kdo je program financiral? _____
7. Kakšen je bil namen izvajanja programa (npr. družbene razmere, potrebe lokalne skupnosti oz. prebivalstva, ...) _____

8. Prosimo za kontaktne podatke vodje programa: _____

9. Kakšni so bili cilji programa? _____

10. Katere so bile ciljne skupine (osebe, ki imajo neposredno korist od aktivnosti)? _____

11. Katere vrste aktivnosti vsebuje program? _____

12. Kje so potekale aktivnosti? (npr. knjižnice, šole, vrtci, ...)? _____

13. Kdo so bili moderatorji, ki so vodili aktivnosti? (npr. učitelji, knjižničarji, trenerji, prostovoljci, itd.) ?
a) Učitelji
b) Knjižničarji
c) »Specialni« trenerji
d) Prostovoljci
e) Drugo (navedite): _____

14. Kakšna je njihova izobrazba, usposobljenost in strokovnost (tečaji, pretekle dejavnosti, izkušnje na področju družinske pismenosti)?

15. Kakšni so bili kvalitativni in kvantitativni rezultati programa?

Za konec vas še prosimo, da nam priložite tudi ustrezno gradivo / fotografije vaših aktivnosti.